

Verksamhetsberättelse 2023

Pensionsenheten

Innehåll

Innehåll

Bedömning och analys.....	3
Pensionsförpliktelser	3
Årets intjänande och avsättning	4
Ansvarsförbindelsen, intjänad före 1998	4
Övriga pensionskostnader.....	5
Finansiella kostnader.....	5
Ekonomi	5
Budgetavvikelser för pensionsenheten.....	5

Bedömning och analys

Verksamhetsberättelsen är en uppföljning av Pensionsenhetens samlade verksamhet för 2023 utifrån bl.a. reglemente, internbudget och förvaltningens verksamhetsplan. Utifrån uppföljningen och revisionsberättelserna för nämnder och styrelser prövar kommunfullmäktige frågan om ansvarsfrihet i styrelser och nämnder. Genom en uppföljning utifrån mål och resultat kan slutsatser dras för att ta fram planer och aktiviteter för fortsatt utveckling. Syftet med uppföljning är att säkerställa att verksamhetens resurser används till det som avsetts, få god ekonomisk kontroll och att säkerställa att verksamheten bedrivs inom tilldelade ramar och i linje med målen för god ekonomisk hushållning.

Pensionsförpliktelser

Pensionsenheten hanterar kommunens samlade pensionssskuld till anställda och politiker samt utbetalning av pensioner till de tidigare anställda som gått i pension.

Linköpings kommun redovisar sina pensionsåtaganden enligt fullfonderingsmodellen, vilket innebär att samtliga pensionsförpliktelser redovisas som en avsättning i kommunens balansräkning. Det innebär att merparten av kostnaden för de anställdas pensioner har belastat det år då de intjänades. Pensionsförpliktelserna för pensioner intjänade före 1998 (ansvarsförbindelsen) är 2,3 miljarder kronor och har successivt minskat mellan åren, vilket beror på att den utgjordes av förmånsbestämd pension som nu minskar vartefter pensionsutbetalningar sker.

Pensioner som är intjänade från och med 1998 utgörs till största delen av avgiftsbestämd pension vilket inte leder till att pensionsavsättningen ackumuleras utan utbetalas varje år till den pensionsförvaltare som den anställde valt. För att täcka årets intjänande av pensionskostnader görs ett påslag på lönekostnaden för respektive verksamhet, vilket innebär att den nyintjänade pensionen finansieras inom respektive nämnds budgetramar. Detta gav en intern intäkt i form av kalkylerad pensionskostnad hos den centrala pensionsenheten för år 2023 på 342 mnkr, vilket innebär att nettokostnaderna för pensionsenheten blev drygt 69 mnkr högre än budgeterat. Totalt sett har pensionsenheten haft en budgetram för år 2023 på 265 mnkr och har i bokslutet för 2023 en sammanvägd nettokostnad och finansiell kostnad på 71 mnkr högre än budget.

Kommunen har från år 1997 gjort externa placeringar för att minska framtida pensionsutbetalningarnas påverkan på likviditeten. Marknadsvärdet för de externa placeringarna har ökat något under 2023. Marknadsvärdet uppgick den 31 december 2023 till 2,2 miljarder kronor vilket är en ökning jämfört med årsskiftet 2022 då de uppgick till 2,0 miljarder kronor. Placeringarna motsvarade den 31 december 100 procent av pensionsavsättningen som är intjänad från och med 1998. Konsolideringsgraden (det vill säga så stor andel av de prognostiserade utbetalningarna som kan finansieras med externa placeringar) för pensioner intjänade före 1998 har minskat från 44 procent i bokslut 2022 till 41 procent den 31 december 2023 då pensionsförpliktelserna ökat betydligt mer än marknadsvärdet för placeringarna.

Kommunens pensionsförpliktelser gentemot anställda och politiker, i miljoner kronor

Upplysningar om pensionsförpliktelse	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Bokslut 2020	Bokslut 2019
Pensionsförpliktelse inkl. löneskatt					
Pensioner intjänade före 1998	2 288	2 247	2 325	2 367	2 419
Pensioner intjänade fr.o.m. 1998	1272	1024	977	867	789
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring eller pensionsstiftelse	0	0	0	0	0
Total pensionsförpliktelse i balansräkningen	3 560	3 271	3 302	3 234	3 208
Förvaltade pensionsmedel - marknadsvärde finansiella placeringar (för 2022 avser värdet per den 31 mars)	2 220	2 013	2 219	1 951	1 859
Återlånade medel	1 340	1 258	1 083	1 282	1 349
Konsolideringsgrad pensioner intjänade fr.o.m. 1998	100%	100%	100%	100%	100%
Konsolideringsgrad pensioner intjänade före 1998	41,4%	44,0%	53,4%	45,8%	44,2%

En ny överenskommelse om pension tecknades mellan parterna i december 2021. Överenskommelsen gäller från den 1 januari 2023 och innebär högre kostnader då nivån höjs. Syftet med överenskommelsen är att sektorn ska kunna möta behovet av ett förlängt och förändrat arbetsliv, att behålla och rekrytera medarbetare samt att genom en övergång till ett avgiftsbestämt pensionssystem göra det möjligt att förutse kostnaderna och över tid minska de snabbt ökande pensionsskulderna. Även ökningen av prisbasbeloppet ger ökad pensionskostnad främst under 2023 och 2024. Prisbasbeloppet används för värdesäkring av pensionerna vilket innebär att pensionsavsättningarna kommer att öka under kommande år.

Den nya överenskommelsen om pension innebär att kommunerna går från ett förmånsbestämt till avgiftsbestämt pensionssystem, vilket ger mer förutsägbara kostnader. Premienivåer är mer jämförbara med övriga arbetsmarknaden och ger mer tydliga och attraktiva villkor.

Årets intjänande och avsättning

De kostnader som redovisas är i huvudsak för den avgiftsbestämda pensionen, den uppgår till 4,5 procent för de som omfattas av KAPKL och 6 procent för de som omfattas av AKAP-KR. Den anställda väljer själv vilket pensionsbolag som ska förvalta den pensionen och ifall man önskar en traditionell pensionsförsäkring eller en fondförsäkring. Året efter intjänandeåret betalar kommunen ut den avgiftsbestämda pensionen till det försäkringsbolag som den anställda valt. Eftersom den avgiftsbestämda pensionen betalas ut, finns hos kommunen endast den skuld som uppstår vid varje årsskifte, men den ackumuleras inte.

Även kostnad för den förmånsbaserade pensionen redovisas. Det är anställda som omfattas av KAP-KL med pensionsgrundande lön över 7,5 inkomstbasbelopp (ca 46,4 tkr/månad) som tjänar in en förmånsbaserad pension. Den förmånsbestämda pensionen är en skuld som kommunen har till de anställda och den betalas ut först när de går i pension. Denna skuld grundar sig bland annat på antaganden om löneutveckling, livslängd, ränteutveckling m.m. Därför redovisas inte pensionsskulden som en skuld utan som en avsättning. En avsättning är sådana förpliktelser som är hänförliga till räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår och som på balansdagen är säkra eller sannolika till sin förekomst, men ovissa till sitt belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias.

För anställda som omfattas av AKAP-KR, det vill säga de som är födda 1986 och senare och de som är födda före 1986 med pensionsgrundande lön över 7,5 inkomstbasbelopp och som aktivt har valt att gå över från KAP-KL till AKAP-KR, är pensionen i sin helhet avgiftsbestämd. Pensionsavgiften är 6 procent på den pensionsgrundande lönen upp till och med 7,5 inkomstbasbelopp och 31,5 procent på de delar som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp.

Det finns även två olika pensionsavtal för kommunens politiker. Det äldre avtalet, PBF-KL, omfattade endast de förtroendevalda som fullgjorde ett uppdrag hos kommunen på heltid eller betydande del av heltid. Det nyare avtalet, OPF-KL, omfattar samtliga politiker oavsett uppdragets omfattning. OPF-KL är också ett helt avgiftsbestämt system och pensionsavgiften är 4,5 procent på den pensionsgrundande lönen upp till och med 7,5 inkomstbasbelopp och 30 procent på de delar som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp.

För att täcka kostnaderna för årets intjänande gör kommunen ett internt påslag på lönekostnaden som motsvarar en kalkylerad pensionskostnad (KP). Den kalkylerade pensionskostnaden belastar respektive verksamhet genom ett påslag på lönekostnaden och tillförs pensionsenheten som en intäkt. De faktiska pensionsutbetalningarna görs sedan via pensionsenheten. För 2023 består KP-delen av 6,0 procent plus löneskatt, det vill säga totalt 7,46 procent för samtliga verksamheter. Därutöver görs en individuell beräkning för de personer som tjänar över 7,5 inkomstbasbelopp och som bokförs i särskild ordning.

Ansvarsförbindelsen, intjänad före 1998

Före år 1998 var all pension förmånsbestämd. Därför består den största delen av kommunens pensionsskuld av sådan tidigare intjänad pension. Den del av kommunens pensionsskuld som avser intjänande före 1998 brukar benämnas "ansvarsförbindelsen" eftersom den enligt lag ska redovisas som en ansvarsförbindelse och inte som en avsättning.

Linköpings kommun redovisar dock hela pensionsskulden inklusive ansvarsförbindelsen, som en avsättning i enlighet med beslut i kommunfullmäktige 1998-02-24.

Övriga pensionskostnader

I övriga pensionskostnader ingår bl.a.

- Utbetalning av vissa mindre pensionsåtaganden som inte skuldförs.
- Administrationsavgifter till Ekonomiservice och kommunens pensionsförvaltare.

Finansiella kostnader

De finansiella kostnaderna utgörs bland annat av basbeloppsuppräknings samt räntekostnad på pensionsskulden.

Ekonomi

Resultat 2023

Verksamhet	Bokslut 2023	Budget 2023	Avvikelse	Bokslut 2022
Årets Intjänande - intäkt från nämnderna kalkylerad pensionskostnad (KP)	-341 645	-344 000	-2 355	-318 521
Årets Intjänande - utbetalning till pensionsförvaltare	362 691	342 358	-20 333	247 393
Årets nyintjänade pensionsskuld inkl. löneskatt	177 724	162 337	-15 387	59 643
Utbetalningar fr.o.m. -98	40 357	40 627	270	36 093
Skuldförändring avseende utbetalningar fr.o.m. -98	-40 357	-40 627	-270	-36 093
Utbetalningar före -98	163 791	152 498	-11 293	150 937
Skuldförändring avseende utbetalningar före -98	-163 791	-152 498	11 293	-150 937
Övrig skuldförändring före -98	18 478	-8 204	-26 682	8 030
Övriga pensionskostnader	7 220	3 200	-4 020	2 621
Summa nettokostnader	224 468	155 691	-68 777	-834
Finansiell kostnad före - 98	185 432	187 921	2 489	64 686
Tas från eget kapital	-185 432	-187 921	-2 489	
Finansiell kostnad fr.o.m. - 98	111 386	109 584	-1 802	25 011
Summa nettokostnader, tkr	335 854	265 275	-70 579	88 863
<i>varav kostnader</i>	<i>677 499</i>	<i>609 275</i>	<i>-68 225</i>	<i>407 384</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>-341 645</i>	<i>-344 000</i>	<i>-2 355</i>	<i>-318 521</i>

Budgetavvikelser för pensionsenheten

De största påverkansfaktorerna för pensionsskuld och pensionskostnader är SKRs prognosparametrar samt den uppdatering av Linköpings kommuns personalbestånd som inrapporteras varje år. Vid varje prognostillfälle antas dock personalstocken vara oförändrad framöver utifrån senast inrapportering.

Prognoserna från pensionsadministratören bygger fr.o.m. 2021 på RIPS 21 som är SKR:s riktlinjer för beräkning av pensionsskuld, enligt RKR:s rekommendation.

Linköpings kommuns pensionsskuld och kostnadsutveckling avseende pensionsenheten grundar sig på prognoser som redovisas av kommunens pensionsförvaltare Skandia. Prognoserna erhålls tre gånger per år och är baserade på beräkningsresultat per 31 mars, 31 augusti och 31 december.

Pensionsenhetens internbudget för 2023 grundar sig på den prognos som pensionsförvaltaren lämnade i december 2022. För att täcka årets intjänande av pensionskostnader görs ett påslag på lönekostnaden för respektive verksamhet, vilket ingår i personalomkostnadspåslaget. Detta ger en intern intäkt i form av kalkylerad pensionskostnad (KP) som för 2023 uppgick till 342 mnkr vilket innebär att nettokostnaderna i pensionsenhetens resultat blir 69 mnkr högre än budgeterat. Totalt sett har pensionsenheten en budgetram för år 2023 på 265 mnkr och har i resultat för året sammanvägt nettokostnader och finansiella kostnader som är 71 mnkr högre än budget. Den avgiftsbestämda ålderspensionen uppgick för året till 342 mnkr. Den nyintjänade pensionsavsättningen inklusive löneskatt uppgick 2023 till 162 mnkr.

Pensionskostnaden för 2023 visar på ökade kostnader med 73 mnkr jämfört med budgeten. Av dessa avser 2 mnkr kostnader för uppräknig av pension innan 1998, vilket enligt beslut i kommunfullmäktige i samband med budget 2023 ska belasta det egna kapitalet. Resterande 71 mnkr blir en ökad kostnad i resultatet för 2023 där 2 mnkr redovisas på finansnettot och 69 mnkr på pensionsenheten.

Förändringen av pensionskostnaden 2023 mot budget kan förklaras av högre pensionsavsättning där främsta orsaken är att fler anställda kvarstår i avtalet KAP-KL än vad som tidigare antogs. Av samma orsak är prognosen för den avgiftsbestämda pensionen högre. Den avgiftsbestämda pensionen ökar som resultatet av avtalsvalet där fler personer går över till AKAP-KR och därmed högre avgiftssats.